

ŞANLIURFA DIŞ TİCARET RAPORU

EMİN GİTMEZ
Uzman
Şanlıurfa Yatırım Destek Ofisi

ŞUBAT 2014

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	4
1. Dış Ticaretin Temel Kavramları	5
2. Şanlıurfa Dış Ticareti	6
3. Genel Değerlendirme	11
4. Şanlıurfa'nın İhracat Ve İthalatı Hakkında Bazı Rakamlar	0
KAYNAKÇA	3

TABLÖLAR

Tablo 1: Yıllara Göre Toplam İhracat Miktarları (.000 \$).....	6
Tablo 2: Dış Ticaretle İlgili Bazı Temel Veriler	8
Tablo 3: İhracat Rakamlarına Göre İlk 10 Ülke Sıralaması.....	9
Tablo 4: İhracat Rakamlarına Göre İlk 10 Sektör Sıralaması.....	10
Tablo 5: Şanlıurfa Yıllara Göre Aylık İhracat Rakamları.....	0
Tablo 6: Şanlıurfa Yıllara Göre Aylık İthalat Rakamları	0
Tablo 7: Şanlıurfa Merkezli İhracatçı Firmaların Sektörel İhracat Performansı (.000 \$).....	0
Tablo 8: Şanlıurfa Merkezli İhracatçı Firmaların Ülke İhracat Performansı (.000 \$)	1

ŞEKİLLER TABLOSU

Şekil 1: Yıllar İtibari ile Şanlıurfa'nın İhracat-İthalat Dengesi	7
Şekil 2: Şanlıurfa'nın Toplam Dış Ticaret Hacmi	8
Şekil 3: İhracatın İthalatı Karşılama Oranı	9

GİRİŞ

Ekonomi literatüründe kazanç sağlamak amacıyla mal alıp mal satma olarak tanımlanan ticaret, çok eski devirlerden günümüze kadar farklı kültür ve coğrafi koşulların içerisinde bulunan ülkelerin ve bölgelerin kazanç menşei olmuştur. Ticareti belirleyen ana unsur arz-talep dengesidir. Üretilen mal, ilk aşamadan son aşamaya kadar birçok kez el değiştirerek farklı işlevlerden geçmektedir. Malın en nihayetinde tüketiciye ulaşmasına aracılık eden tüccarlar, bu emeklerinin karşılığında belirli kazanımlar elde etmektedirler. Bu yönüyle ticaret; kar amacı güden her türlü mal ve hizmet alım satımını kapsayan ekonomik faaliyetler bütünüdür.

Dünya genelinde etkili olan siyasi ve ekonomik olaylar, ülkeler arası ikili ilişkilerin boyutu ve özelde ülkelerin iç ve dış politika dinamikleri; ticari faaliyetler üzerinde aynı doğrultuda etkiyi oluşturmaktadır. Dünya ticaretinde dış ticaret risk faktörünü artıran en önemli unsur, piyasalarda oluşan güven bunalımıdır. Dünyamızda farklı iklim bölgelerinin varlığı, yetiştirilen tarım ürünlerinde farklılıklara sebep olmaktadır. Yine enerji ve hammadde kaynaklarının farklı coğrafi bölgelerde bulunması, ihtiyaç bölgelerine ulaştırılması ile anlam kazanmaktadır.

Dünyadaki farklı ülkelerde bulunan emtianın talep bölgelerine ulaştırılması, yetiştirilen malın veya hammaddenin en az varlığı kadar önemlidir. Bu yönüyle ulaşım veya ulaşım imkânları, ticaretin en önemli unsurlarından birisidir. Günümüz teknoloji dünyasında kara, hava ve deniz ulaşım imkânları ile iletişim gelişmiş olması, uzak bölgelerdeki malların çok hızlı bir şekilde yer değiştirmesine sebep olmaktadır. “Global bir köy” haline gelen dünyamızda, ulaşım imkânlarının yanında soğuk hava depolama ile ambalajlama imkânlarının gelişmesi, uzak mesafelerde ticarete konu olan ürünlerde çeşitliliğe neden olmuştur.

1. DIŞ TİCARETİN TEMEL KAVRAMLARI

Ülkeler arasında yapılan ticarete “dış ticaret” denir. Dış ticaret, ülkelerin en önemli gelir kaynaklarından birisidir. Bu nedenle ülkeler birbirleri ile yaptıkları anlaşmalarla ihracatlarını artırmaya çalışmaktadırlar. Ülkelerin gelişmişlik düzeyleri, iç ve dış ticaret potansiyellerini oluşturmaktadır. Dünyada üretim imkânları ve hammadde rezervleri düşünüldüğünde, kendi kendine yetebilen bir ülke bulunmamaktadır. Bu yönüyle dış ticari faaliyetler hayati öneme sahiptir. Uluslararası fuar ve organizasyonlar, işadamları heyetleri ile gerçekleştirilen iş gezileri ülkeler arası dış ticareti artıran en önemli faaliyetlerdendir.

Bir ülkenin yurtdışından döviz ödeyerek ithal ettiği mallar için yaptığı döviz ödemeleriyle yurtdışına döviz karşılığı sattığı mallardan elde ettiği döviz gelirleri arasındaki farka “dış ticaret dengesi” denir.

Dış ticaret dengesi = Mal ihracatı gelirleri – Mal ithalatı giderleri

Burada üç denge halinden biri olabilir: Mal ihracatı gelirleri = Mal ithalatı giderleri ise dış ticaret denkleği vardır. Mal ihracatı gelirleri > Mal ithalatı giderleri ise dış ticaret fazlası vardır. Mal ihracatı gelirleri < Mal ithalatı giderleri ise dış ticaret açığı vardır. Dış ticaret dengesi ile cari denge aynı kavramlar değildir. Bir ülke yalnızca mal ihraç edip mal ithal etmez. Bunların yanında hizmet ithalatı ve ihracatı da yapar. Bunun yanında ülkenin taşımacılık gelir ve giderleri, faiz gelir ve giderleri gibi döviz kazanım veya kayıpları vardır. Bunları da malların üzerine eklersek dış ticaret dengemiz “cari denge” halini alır. Bunu da şöyle formüle edebiliriz.

Cari Denge = (mal ihracatı gelirleri + satılan hizmetlerden sağlanan gelirler + diğer gelirler) – (mal ithalatı giderleri + satın alınan hizmetlere ödenen giderler + diğer giderler) +/- cari transferler

Hizmetler; ulaştırma, turizm, haberleşme hizmetleri, inşaat hizmetleri, sigorta hizmetleri, mali hizmetler, kişisel, kültürel hizmetler gibi kalemlerden oluşur. Bunları yabancılara sunduğumuzda gelir, onlardan aldığımızda gider olur. Diğer gelirler; doğrudan yatırım, portföy yatırımları ve diğer yatırımlardan elde edilen faiz, hisse geliri, kâr payı, gelir gibi tutarları içermektedir. Bu gelirleri yabancılardan elde ettiğimizde gelir, yabancılara ödediğimizde gider yazarız. Cari transferler (karşılıksız transferler); örneğin yurtdışındaki işçilerimizin gönderdiği paralar bu kategoriye girer. Burada da üç denge halinden biri olabilir: Yukarıdaki cari denge denkleminin ilk parantezi içindekilerin toplamı ile cari transferler toplamı ikinci parantezdekilerden büyükse “cari fazla”, küçükse “cari açık” söz konusudur. Bu ikisi birbirine eşitse “cari denge” denk demektir.

Dış ticaret açısından önemli bir diğer kavram, ihracatın ithalatı karşılama oranıdır. Bu gösterge dış ticaretin genel seyri hakkında bilgi verir.

2. ŞANLIURFA DIŞ TİCARETİ

Şanlıurfa'nın 2013 yılı toplam ihracatı 154.171 milyon dolardır. İhracat miktarı bir önceki yıla oranla % 40'lık bir artış göstermiştir. Yıllar itibariyle dalgalı bir seyir izleyen Şanlıurfa ihracatı 2010 yılında en yüksek seviyeye ulaşmıştır. 2005'ten 2008'e kadar istikrarlı bir artış gösteren ihracat 2009 ve 2011 yıllarında bir önceki yıla göre azalma göstermiştir. 2009 yılında bu durumun yaşanmasında 2008 yılında Amerika para piyasalarında başlayan ve reel ekonomiye etkisi ile dünya piyasalarını etkisi altına küresel kriz, 2011 yılındaki düşüşün arkasında ise 2011 yılında Suriye'de başlayan ve hala devam eden savaş etkili olmuştur. Dolayısıyla, 2011 yılında 2009 yılına oranla Şanlıurfa ihracatında daha sert bir düşüşün görülmesi, Suriye'nin Şanlıurfa ihracatındaki önemli yeri ile açıklanabilir.

Tablo 1: Yıllara Göre Toplam İhracat Miktarları (.000 \$)

YIL	ŞANLIURFA	TRC2 ¹ BÖLGESİ	TÜRKİYE
2013	154.171 ²	391.257	151.868.551
2012	109.818	308.777	152.461.737
2011	148.312	317.984	134.906.869
2010	173.079	338.134	113.883.219
2009	128.893	244.281	102.142.613
2008	147.445	239.536	132.027.196
2007	86.388	170.087	107.271.750
2006	45.922	112.799	85.534.676
2005	32.392	89.741	73.476.408

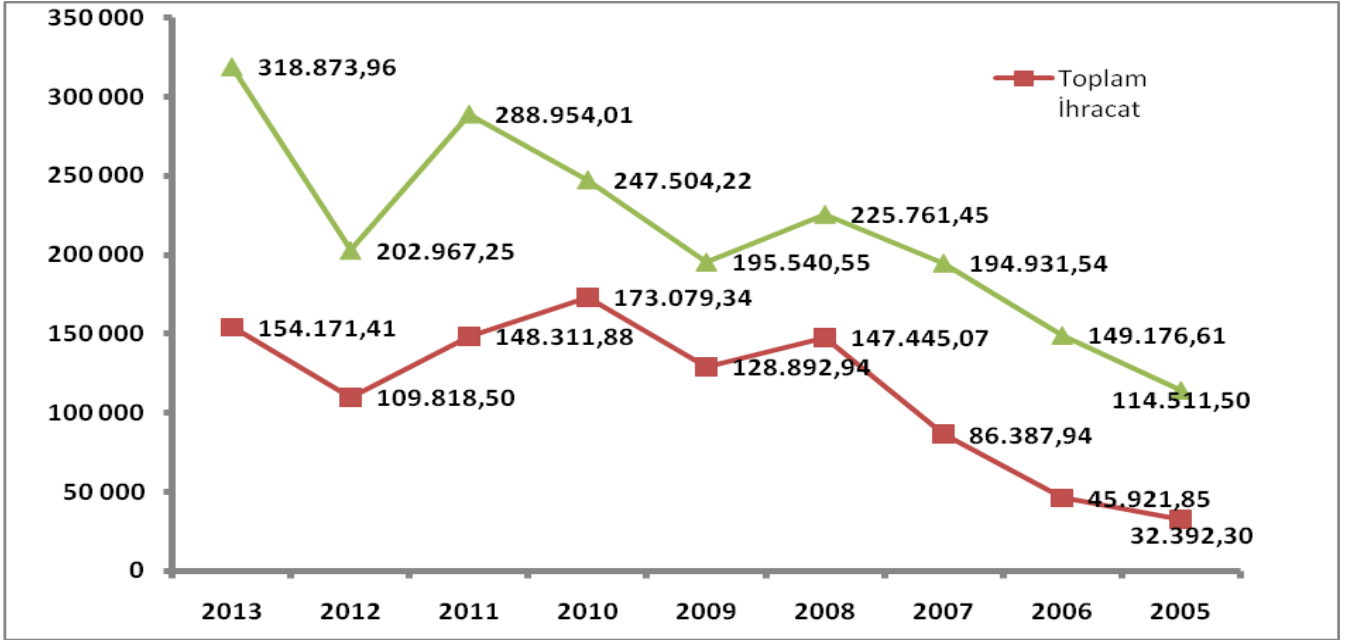
Kaynak: Ekonomi Bakanlığı, 2014.

Şanlıurfa ihracatı ve ithalatı yıllar itibari ile benzer bir seyir izlemektedir. İhracatın arttığı dönemlerde genel olarak ithalatında da arttığı görülmektedir. İhracat zirve noktasına 2010 yılında 173.079 milyon dolarla ulaşmıştır. İthalat ise en yüksek değerine 318.873 değeri ile 2013 yılında ulaşmıştır. Yine ithalatta en keskin artış 2013 yılında olmuştur. TÜİK verilerine göre, 2013 yılında Şanlıurfa'daki ihracatçı firma sayısı 176 ve ithalatçı firma sayısı ise 276'dır. 2012 yılına oranla 2013 yılında ihracat yapan firma sayısında % 40'lık bir artış görülmüştür.

¹ İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırmasına Göre Diyarbakır-Şanlıurfa İlleri.

²2013 yılı Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verilerine göre Şanlıurfa'nın toplam ihracat rakamı 226.120 milyondur. TİM verileri ile Ekonomi Bakanlığı verileri arasındaki farkın nedeni, Ekonomi Bakanlığı'nın Türkiye İstatistik Kurumu'ndan (TÜİK) veri almasına bağlı olarak TÜİK'in hesaplamalarında kesinleşmiş gümrük kayıtlarını esas alması ve bazı işlemlerin dış ticaret hesaplamalarının dışında tutulmasıdır. Bu nedenle resmi istatistik kuruluşu olan TÜİK istatistikleri baz alınmıştır.

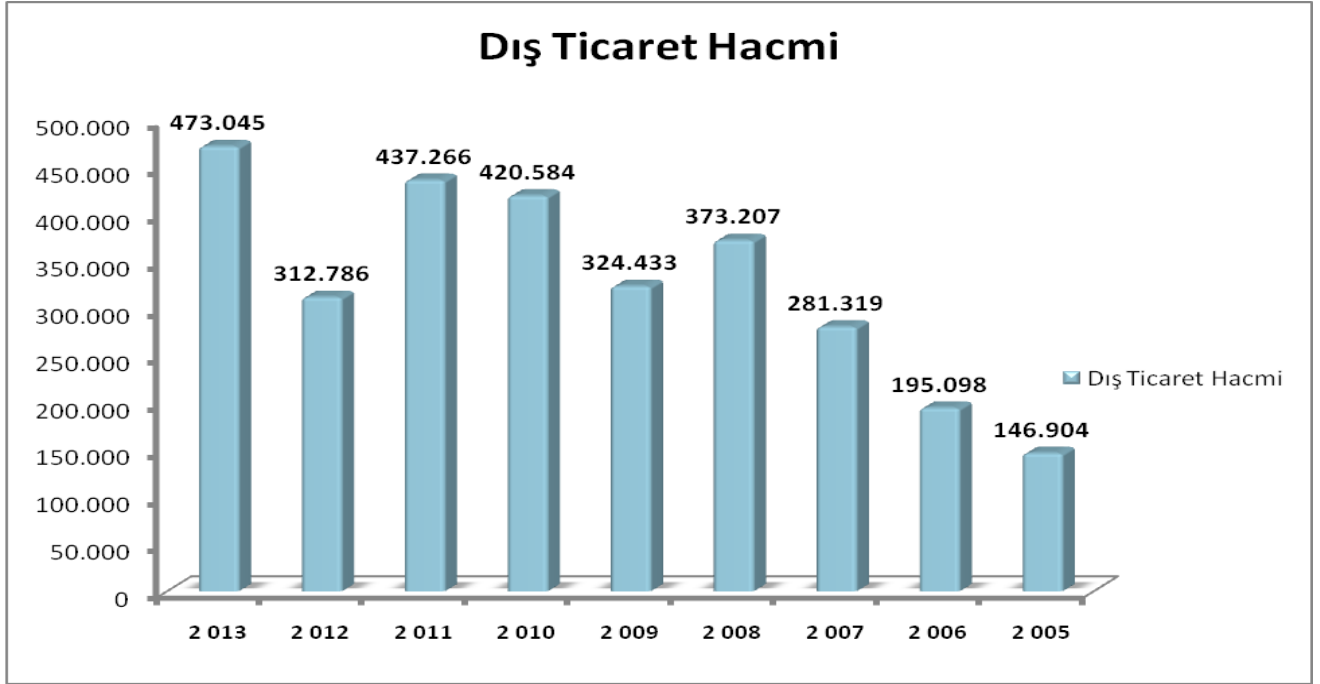
Şekil 1: Yıllar İtibari ile Şanlıurfa'nın İhracat-İthalat Dengesi

Şanlıurfa'nın toplam dış ticaret hacmi 2013 yılında 473.045 milyon dolar olmuştur. Dış ticaret hacminin yaklaşık olarak % 70'ini ithalat oluşturmaktadır. Buna bağlı olarak 2013 yılında dış ticaret açığı 164.703 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu miktar 2013 yılı için toplam ihracat rakamından daha yüksektir. Dış ticaret açığı ile birlikte cari açığın azaltılması için ihracat değerlerinin yüksek olması gerekmektedir. Bununla birlikte yıllar itibari ile ithalat değerlerinin yüksek olmasının nedeni, özellikle Çin, Birleşik Arap Emirlikleri vb. ülkelere ithal edilen nihai mal ürünlerindeki artıştır. Sanayi sektörünün hammadde genel olarak iç piyasadan karşılanmaktadır. İhraç ürünlerin üretimi için ithal hammadde ithaline çok ihtiyaç olmadığından sanayinin ithalata bağlı ihracatından bahsedilmesi söz konusu değildir.

Şekil 2: Şanlıurfa'nın Toplam Dış Ticaret Hacmi

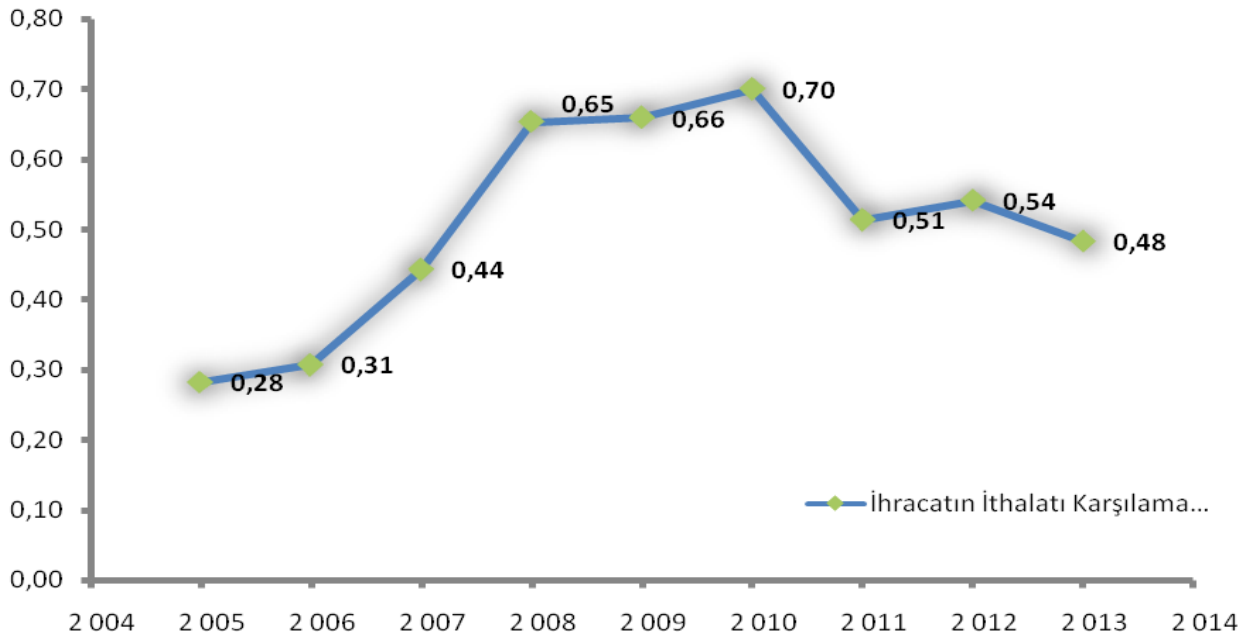
Hem ihracat hem de ithalatta bir önceki yıla göre yüksek oranda artış görülmüştür. Fakat ithalattaki artış çok daha yüksek seviyelerde olmuştur. Bu durum dış ticaret açığına ve yıllar itibari ile dış ticaret açığında dalgalanmaların görülmesine neden olmuştur. 2005-2013 yılları arasında Şanlıurfa dış ticareti sürekli açık vermiştir.

Tablo 2: Dış Ticaretle İlgili Bazı Temel Veriler (.000 \$)

İl	Yıl	Dış Ticaret Hacmi	İhracatın İthalatı Karşılama Oranı	Dış Ticaret Dengesi
ŞANLIURFA	2013	473.045	0,48	-164.703
	2012	312.786	0,54	-93.149
	2011	437.266	0,51	-140.642
	2010	420.584	0,70	-74.425
	2009	324.433	0,66	-66.648
	2008	373.207	0,65	-78.316
	2007	281.319	0,44	-108.544
	2006	195.098	0,31	-103.255
	2005	146.904	0,28	-82.119

İhracatın ithalatı karşılama oranı 2013 yılı için % 48'dir. Bu durum Şanlıurfa ilinden yurtdışına yapılan ihracat, yurtdışından Şanlıurfa'ya yapılan ithalatın sadece % 48'ini karşılamaktadır anlamına gelir. Şanlıurfa ihracatı yıllar itibari ile istikrarsız bir seyir izlemiştir. İhracat miktarının en yüksek olduğu 2010 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranı en yüksek seviyeyi görmüştür. Bu oranın % 100'ün üzerinde olması tercih edilen durumdur. Bu açıdan, ihracatın ithalatı karşılamaması, Bölgemiz ve Türkiye açısından istenilen bir durum değildir.

Şekil 3: İhracatın İthalatı Karşılama Oranı

Şanlıurfa ihracat rakamları için ülke sıralamasına bakıldığında, coğrafi yakınlığın önemli bir etkisi göze çarpmaktadır. En çok ihracat yapılan ülkeler sınır ve yakın Ortadoğu Ülkeleridir. Yıllar itibariyle en fazla ihracatın yapıldığı ülkeler sıralamasında Irak ve Suriye önde gelmektedir. Suriye ile ihracatın yeniden artış yönlü bir seyir izlediği 2013 ihracat rakamlarından net olarak anlaşılmaktadır. Sadece Irak ve Suriye'ye yapılan ihracat toplam ihracatın % 75'ini oluşturmaktadır. İhracat rakamlarına göre ülke sıralaması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3: İhracat Rakamlarına Göre İlk 10 Ülke Sıralaması

ŞANLIURFA			
2012		2013	
Ülke	Miktar (.000 \$)	Ülke	Miktar (.000 \$)
Irak	94.460,000	Irak	128.817,000
Umman	8.478,000	Suriye Arap Cumhuriyeti	39.793,000
Suriye Arap Cumhuriyeti	5.005,000	Umman	8.613,000
Endonezya	4.272,000	İtalya	6.840,000
Rusya Federasyonu	2.939,000	İran İslam Cumhuriyeti	3.711,000
Almanya	2.501,000	Azerbaycan-Nahçıvan	3.159,000
Japonya	2.370,000	Japonya	2.886,000
İran İslam Cumhuriyeti	2.228,000	Romanya	2.777,000
İsveç	1.997,000	Cezayir	2.173,000
Cezayir	1.653,000	Ukrayna	2.008,000

Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi, 2014.

Sektörel bazda 2012 yılı ihracat rakamlarına bakıldığında, en çok ihracat yapılan ilk üç sektör; ağaç mamulleri ve orman ürünleri, çelik ve elektrik-elektronik şeklindedir. 2013 yılında da en yüksek ihracat rakamı ağaç mamulleri ve orman ürünleri sektörüne aittir. 2013 yılında en fazla ihracatı yapılan 10 sektörde de 2012 yılına oranla artış görülmüştür. Bu 10 sektörün ihracat değerleri toplamı Şanlıurfa'nın toplam ihracatının % 85 'ini oluşturmaktadır.

Tablo 4: İhracat Rakamlarına Göre İlk 10 Sektör Sıralaması

ŞANLIURFA			
2012		2013	
Sektör	Miktar (.000 \$)	Sektör	Miktar (.000 \$)
Elektrik - Elektronik	27.756	Ağaç Mamulleri ve Orman Ürünleri	54.860
Ağaç Mamulleri ve Orman Ürünleri	27.394	Çelik	36.269
Çelik	15.700	Elektrik - Elektronik	30.758
İklimlendirme Sanayi	12.811	Çimento Cam Seramik Ve Toprak Ürünleri	19.579
Tekstil ve Hammaddeleri	10.497	İklimlendirme Sanayi	14.893
Yaş Meyve ve Sebze	7.658	Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	12.189
Meyve Sebze Mamulleri	7.151	Yaş Meyve ve Sebze	9.951
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	7.102	Tekstil ve Hammaddeleri	9.448
Çimento Cam Seramik Ve Toprak Ürünleri	6.220	Taşıt Araçları ve Yan Sanayi	9.264
Makine ve Aksamları	3.446	Hazır giyim ve Konfeksiyon	5.913

Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi, 2014

3. GENEL DEĞERLENDİRME

Şanlıurfa dış ticareti yıllar itibariyle dalgalanma göstermektedir. İhracatın arttığı yıllarda ithalat değerlerinin de arttığı görülmektedir. 2013 yılında Türkiye ihracatı azalma gösterirken, TRC2 (Diyarbakır-Şanlıurfa) Bölgesinde ihracat % 19 ve Şanlıurfa'da % 40'luk bir artış görülmüştür. Savaşla birlikte azalma gösteren Suriye ihracatı tekrar artış yönünde seyir izlemiştir. Yapılan ihracatın ana payını yine Irak'a yapılan ihracat oluşturmaktadır. Türkiye'nin Irak'a yapılan ihracatı artış gösterirken, Şanlıurfa'nın bu ülkeye yapılan ihracatta katkı sağlaması gelecek dönemler için olumlu bir izlenim sağlamaktadır.

İhracat rakamlarının artışı için ilin tarım potansiyeline bağlı olarak tarıma dayalı sanayinin gelişmesi önem arz etmektedir. Özellikle Türkiye'nin "pamuk ambarı" kabul edilen Şanlıurfa'nın tekstil sektöründe beklenen ivmeyi yakalamaması ihracat için de dezavantaj yaratmaktadır. Yeni Teşvik Sistemi ile olumlu bir hava yakalayan Şanlıurfa sanayisi, gelecek için umut vaat etmektedir. Yeni Teşvik Sisteminin geçerli olduğu **2012-2013** yılları arasında alınan **237** adet teşvik belgesi ile **1.708** milyon TL'lik yatırım ve **14.118** kişilik istihdam yapılmasının öngörülmesi bunun kanıtı olarak gösterilebilir. Bu durumun İlin ihracat rakamları üzerinde de etkisini göstermesi olağandır.

Şanlıurfa'nın Türkiye ve Dünya ekonomisi ile entegre olması için kendi kabuğundan sıyrılması gerekmektedir. İlde faaliyet gösteren firmalar tarafında üretilen mal ve hizmetlerin sadece Şanlıurfa pazarında tüketilmemesi, Türkiye ve Dünya pazarına satılması elzem görülmektedir. Şanlıurfa ihracatının gelişmesi için İlde bulunan sanayi bölgelerinin altyapısının tamamlanması, faaliyet gösteren firmaların ihracata teşvik edilmesi, firmaların ihracat konusunda bilgilendirilmeleri, ihracatı destekleyen projelerden firma yetkililerinin haberdar edilmesi ve firmalara ihracat konusunda vizyon kazandırılması önemli görülmektedir. Ayrıca Suriye'de devam etmekte olan savaşın biran önce sona ermesi, bununla birlikte Suriye'nin yeniden yapılanmasında gerekli olan teçhizatın özellikle Şanlıurfa'dan sağlanması sanayinin ve ihracatın gelişmesi için bir fırsat olacaktır.

4. ŞANLIURFA'NIN İHRACAT VE İTHALATI HAKKINDA BAZI RAKAMLAR

Aşağıdaki tablolarda, Şanlıurfa'nın yıllara göre aylık ihracat-ithalat rakamları, Şanlıurfa merkezli ihracatçı firmaların sektörel ihracat performansı ve Şanlıurfa merkezli ihracatçı firmaların ülke ihracat performansı (.000 \$) hakkında veriler sunulmuştur.

Tablo 5: Şanlıurfa Yıllara Göre Aylık İhracat Rakamları (.000 \$)

Yıl	Toplam İhracat	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2013	154.171	13.633	10.688	121.72	11.950	15.294	9.366	9.736	8.574	14.731	10.488	17.045	20.494
2012	109.818	7.168	9.110	11.749	8.758	8.509	7.103	7.717	4.534	13.094	10.011	11.731	10.334
2011	148.312	14.945	10.486	17.608	12.638	8.613	7.400	16.440	10.605	12.553	13.505	13.854	9.666
2010	173.079	10.978	14.974	19.543	11.162	16.041	17.125	18.487	12.470	8.432	14.442	14.684	14.743
2009	128.893	15.523	8.128	8.098	9.376	5.946	11.343	8.834	9.378	11.626	15.563	9.265	15.812
2008	147.445	8.622	9.350	14.382	10.585	12.306	16.813	10.349	11.269	14.853	16.181	11.570	11.165
2007	86.388	4.802	8.819	6.473	3.722	3.889	5.421	5.509	4.906	5.494	12.172	15.629	9.551
2006	45.922	2.093	3.131	4.220	1.734	2.730	3.459	2.628	3.978	4.265	3.841	6.334	7.511
2005	32.392	1.948	2.435	2.866	2.532	1.850	2.288	2.936	3.019	2.561	2.945	2.899	4.113

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı, 2014.

Tablo 6: Şanlıurfa Yıllara Göre Aylık İthalat Rakamları (.000 \$)

Yıl	Toplam İthalat	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2013	31.8874	13.542	16.551	17.855	24.065	17.453	43.707	30.804	28.314,000	18.089	29.988	25.806	52.701
2012	202.967	13.610	15.405	10.777	13.921	26.832	27.599	17.306	24.241	14.876	12.437	11.754	14.209
2011	288.954	18.703	27.975	33.887	27.461	24.128	24.181	17.508	31.846	14.561	19.186	10.593	38.926
2010	247.504	17.625	20.458	21.821	22.276	26.774	17.043	23.706	28.061	12.714	9.964	17.248	29.813
2009	195.541	11.713	6.884	9.710	14.145	11.767	15.596	19.125	26.497	14.482	19.410	15.401	30.809
2008	225.761	29.398	13.255	15.384	18.825	17.491	18.683	23.126	17.450	27.667	11.797	15.529	17.155
2007	194.932	13.845	12.227	11.484	14.237	13.561	15.635	20.663	23.496	17.970	14.784	22.369	14.660
2006	149.177	11.150	12.657	11.822	13.120	13.134	15.244	13.037	12.738	9.000	10.003	13.488	12.875
2005	114.511	5.498	9.466	8.120	7.690	9.804	8.449	10.526	10.272	9.881	9.683	13.542	11.579

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı, 2014.

Tablo 7: Şanlıurfa Merkezli İhracatçı Firmaların Sektörel İhracat Performansı (.000 \$)

	1-31 Aralık 2012	1-31 Aralık 2013	2012 Yılı	2013 Yılı
ŞANLIURFA GENEL TOPLAM	12.980	27.807	140.315	226.120
Ağaç Mamulleri ve Orman Ürünleri	2.671	9.700	27.394	54.860
Çelik	371	2.398	15.700	36.269
Elektrik - Elektronik	2.625	1.975	27.756	30.758
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	583	1.619	6.220	19.579
İklimlendirme Sanayi	868	1.684	12.811	14.893
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	761	1.727	7.102	12.189
Yaş Meyve ve Sebze	855	2.409	7.658	9.951
Tekstil ve Hammaddeleri	1.769	362	10.497	9.448
Taşıt Araçları ve Yan Sanayi	197	2.357	2.446	9.264
Hazır giyim ve Konfeksiyon	302	773	2.679	5.913
Makine ve Aksamları	620	606	3.446	5.807
Meyve Sebze Mamulleri	486	149	7.151	5.637
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	273	316	2.557	3.927
Demir ve Demir Dışı Metaller	67	642	1.028	2.521
Maden ve Metaller	90	79	1.231	1.014
Halı	0	194	0	696
Değerli Maden ve Mücevherat	0	582	0	582
Savunma ve Havacılık Sanayi	0	9	152	350
Kuru Meyve ve Mamulleri	340	13	2.905	187
Süs Bitkileri ve Mamulleri	0	0	216	175
Deri ve Deri Mamulleri	0	0	0	46
Su Ürünleri ve Hayvancılık Mamulleri	34	38	34	38
Diğer Sanayi Ürünleri	11	0	47	10
Gemi ve Yat	0	0	0	1

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı, 2014.

Tablo 8: Şanlıurfa Merkezli İhracatçı Firmaların Ülke İhracat Performansı (.000 \$)

	1-31 Aralık 2012	1-31 Aralık 2013	2012 Yılı	2013 Yılı
ŞANLIURFA GENEL TOPLAM	12.980	27.807	140.315	226.120
IRAK	9.144	15.005	94.460	128.817
SURİYE	305	6.402	5.005	39.793
UMMAN	0	1.208	8.478	8.613
İTALYA	0	0	933	6.840
İRAN	0	2.597	2.228	3.711
AZERBEYCAN-NAHCIVAN	8	0	313	3.159
JAPONYA	258	0	2.370	2.886
ROMANYA	258	0	1.092	2.777
CEZAYİR	270	85	1.653	2.173
UKRAYNA	0	95	0	2.008
BULGARİSTAN	4	8	127	1.972
BANGLADEŞ	0	0	1.110	1.931
İSVEÇ	67	122	1.997	1.876
ALMANYA	115	265	2.501	1.673
YUNANİSTAN	0	26	91	1.467
RUSYA FEDERASYONU	0	61	2.939	1.357
BİRLEŞİK DEVLETLER	340	279	1.323	1.251
LİBYA	21	194	137	1.214
VİETNAM	0	0	0	1.142
KIRGIZİSTAN	39	0	85	1.085
NİJERYA	166	0	530	912,000
SUUDİ ARABİSTAN	0	179	62	806
POLONYA	0	352	1.223	772
TAYVAN	0	0	151	717
MERSİN SERBEST BÖLGE	0	12	937	575
BOSNA-HERSEK	22	42	27	567
ÇİN HALK CUMHURİYETİ	0	0	726	513
SİRBİSTAN	0	0	0	468
TÜRKMENİSTAN	0	198	0	439
BİRLEŞİK KRALLIK	60	49	357	413
BREZİLYA	0	0	0	382
URDUN	0	57	849	358
EGE SERBEST BÖLGE ³	14	0	101	337
TUNUS	14	36	136	301
MEKSİKA	10	0	10	273
ARNAVUTLUK	0	0	0	264
FİNLANDİYA	0	0	26	236
SLOVAKYA	0	0	169	223
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ	10	20	53	207
MAKEDONYA	6	21	236	200

³ 1990 yılından itibaren "Yap-İşlet-Devret" modeliyle bir özel sektör kuruluşu olan Ege Serbest Bölgesi Anonim Şirketi (ESBAŞ) tarafından kurulup işletilmektedir. İzmir'in Gaziemir İlçesinde 2.2 milyon m²'lik bir alan üzerinde kurulmuştur. Türkiye'deki 19 serbest bölgede yaratılan toplam istihdamın ve yatırımın 1/3' ü Ege Serbest Bölgesinde bulunmaktadır.

GÜRCİSTAN	59	150	972	196
FAS	0	0	5	178
MISIR	92	74	157	175
KUVEYT	0	169	0	169
MACARİSTAN	0	0	0	97
YEMEN	24	0	45	96
FRANSA	0	40	42	80
AFGANİSTAN	0	0	0	69
HOLLANDA	0	0	14	64
ÖZBEKİSTAN	0	52	13	62
BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ	0	0	51	50
GANA	0	0	0	35
BELÇİKA	0	0	10	30
İSRAİL	0	0	0	23
LÜBNAN	0	8	790	19
KOSOVA	13	0	99	14
ETİYOPYA	0	0	0	12
ENDONEZYA	1.624	0	4.272	10
LİTVANYA	34	0	47	8
GÜNEY AFRİKA CUMHURİYETİ	0	0	1	7
SİERRA LEONE	0	0	0	7
BEYAZ RUSYA	0	0	88	5
İSPANYA	0	0	0	4
PAKİSTAN	0	0	0	2
GÜNEY KORE CUMHURİYETİ	0	1	7	1
MALEZYA	0	0	798	0
KAZAKİSTAN	0	0	309	0
ZAMBİA	0	0	73	0
PORTEKİZ	0	0	43	0
LİBERYA	0	0	40	0
SRİ LANKA	0	0	1	0

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı, 2014.

KAYNAKÇA

- <http://www.ekodialog.com>
- <http://www.mahfiegilmez.com>
- <http://www.tuik.gov.tr>
- <http://www.ekonomi.gov.tr>
- <http://www.tim.org.tr>